

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вищої
кваліфікаційної комісії суддів
України
10 липня 2024 року № 219/зп-24

ПОРЯДОК
проходження початкової підготовки судді
в Національній школі суддів України
(зі змінами, внесеними згідно з рішенням Комісії
від 17 вересня 2025 року № 169/зп-25)

Порядок проходження початкової підготовки судді в Національній школі суддів України розроблено на підставі статей 81, 89, 105, 106 Закону України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII “Про судоустрій і статус суддів” (зі змінами, внесеними Законом України № 3511-IX від 09.12.2023) та визначає порядок організації і проведення в Національній школі суддів України початкової підготовки судді, в якого при призначенні на посаду відсутній стаж роботи на посаді судді з метою отримання практичних навичок роботи в суді.

1. Загальні положення

1.1. Початкову підготовку проходять судді, в яких при призначенні на посаду відсутній стаж роботи на посаді судді. Початкова підготовка судді (далі – початкова підготовка) здійснюється Національною школою суддів України відповідно до Програми та Порядку проходження початкової підготовки в Національній школі суддів України, (далі – Програма, Порядок відповідно), затвердженими Вищою кваліфікаційною комісією суддів України (далі – ВККСУ) за пропозицією Національної школи суддів України (далі – НШСУ).

1.2. Початкова підготовка проводиться тривалістю не більше 350 академічних годин та не довше двох місяців.

1.3. Формами початкової підготовки є:

- очна (навчання у реальному часі: офлайн та/або онлайн);
- дистанційна (у режимі відкладеного часу на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій);
- змішана (поєднання зазначених форм навчання).

У разі якщо навчальна група малочисельна (менше семи слухачів), початкова підготовка може проводитись згідно з Програмою за індивідуальним планом. Залежно від спеціалізації індивідуальний план складається на кожного слухача окремо та затверджується ректором НШСУ.

1.4. Тривалість та форма навчання початкової підготовки, визначаються наказом НШСУ.

1.5. Проходження суддею, в якого при призначенні на посаду відсутній

стаж роботи на посаді судді, початкової підготовки є підставою набуття суддею повноважень із здійснення правосуддя.

1.6. Цей порядок визначає мету, завдання, засади та зміст початкової підготовки та її організацію.

1.7. Початкова підготовка включає теоретично-практичну підготовку судді та полягає у формуванні фахових умінь, навичок, належної професійної культури та психологічну адаптацію до професії судді.

1.8. Мета початкової підготовки – отримання суддею, в якого при призначенні на посаду відсутній стаж роботи на посаді судді практичних навичок роботи в суді, допомогти розвинути особисті якості та набути професійні уміння і навички, необхідних для якісного виконання обов’язків судді, забезпечення гарантування прав особи та основоположних свобод, дотримання норм етики, забезпечення безсторонності та справедливого публічного розгляду справи в розумні строки.

1.9. Принципами початкової підготовки є:

різнобічність та комплексність, її орієнтованість на опанування всіма необхідними уміннями та навичками, властивими професії судді;

здійснення початкової підготовки відповідно до кращого національного досвіду з урахуванням міжнародних стандартів у сфері судочинства;

єдність (уніфікованість), тобто проведення початкової підготовки на підставі стандартизованих програм, розроблених НШСУ з урахуванням спеціалізації судді та інстанції цього суду;

практична спрямованість, зокрема, через формування програми, виходячи із суддівських компетенцій (знань, умінь і навичок, властивих професії судді);

забезпечення високої якості та наукової обґрунтованості;

сучасність змісту та використання новітніх методик викладання;

ініціативність суддів у підвищенні професійного рівня;

використання ІТ-досягнень у процесі підготовки;

поєднання дистанційних та очних методів навчання.

2. Зарахування судді для проходження початкової підготовки

2.1. Підставами для зарахування судді, в якого при призначенні на посаду відсутній стаж роботи на посаді судді для проходження початкової підготовки є:

Указ Президента України про призначення суддів;

інформація (лист, наказ) суду, в якому працює суддя, про направлення судді для проходження підготовки;

особиста письмова заява судді, або особиста електронна заява судді.

2.2. Суддя, в якого при призначенні на посаду відсутній стаж роботи на посаді судді, заповнює електронну реєстраційну форму та зараховується наказом НШСУ для проходження початкової підготовки.

2.3. Судді впродовж початкової підготовки є слухачами НШСУ.

2.4. Слухачі мають право:

користуватися науково-методичними та довідково-інформаційними ресурсами Національної школи суддів України, іншими засобами та ресурсами, необхідними для досягнення мети початкової підготовки та здобуття професійного досвіду;

звертатися до викладачів (тренерів) керівного складу з пропозиціями щодо організаційного забезпечення, планування та змісту початкової підготовки; вносити пропозиції щодо них.

2.5. Слухач зобов'язаний:

дотримуватись цього Порядку та інших нормативно-правових актів, які регулюють питання організації та здійснення початкової підготовки;

відвідувати заняття згідно з розкладом початкової підготовки, приймати участь у виконанні теоретично-практичних завдань;

бути присутнім на навчальних заходах будь-якої форми їх проведення;

у випадках проведення навчальних заходів в режимі онлайн, бути присутнім з увімкненою камерою (ноутбука, комп'ютера, мобільного телефону, планшета) протягом усього часу проведення навчального заходу;

дотримуватись правил етичної поведінки;

дотримуватись правил техніки безпеки та охорони праці;

дотримуватись інших вимог, встановлених Правилами внутрішнього розпорядку діяльності НШСУ для слухачів НШСУ.

3. Відрахування слухачів з початкової підготовки

3.1. Слухачі можуть бути відраховані з початкової підготовки наказом НШСУ:

на підставі заяви судді з підстав, передбачених Законом;

за відсутність на навчальних заходах незалежно від форми проведення більше 15 відсотків часу початкової підготовки;

вчинення дисциплінарного проступку.

Відсутністю на навчальних заходах вважається також участь без увімкненої камери (ноутбука, комп'ютера, мобільного телефону, планшета), що проводиться онлайн більше 15 відсотків часу початкової підготовки.

У разі відсутності слухача на навчальних заходах будь-якої форми проведення без поважних причин або участі без увімкненої камери (ноутбука, комп'ютера, мобільного телефону, планшета) на навчанні, складається на підставі скринінгу відповідний акт про відсутність слухача на заняттях.

3.2 Копія (витяг) наказу НШСУ про відрахування з початкової підготовки надсилаються до суду за місцем роботи судді та ВККСУ. У випадку непроходження суддею початкової підготовки, витяг з наказу НШСУ про відрахування також надсилається до Вищої ради правосуддя (далі – ВРП).

4. Організація початкової підготовки

4.1. Національна школа суддів України проводить початкову підготовку в місті Києві або в інших містах де розташовані регіональні відділення НШСУ, про що видається відповідний наказ ректора НШСУ.

4.2. Організацію та проведення початкової підготовки судді забезпечують структурні підрозділи які є відповідальними за проведення початкової підготовки.

4.3. Національна школа суддів України для забезпечення організації початкової підготовки співпрацює з Верховним Судом, вищими спеціалізованими, апеляційними та місцевими судами, Державною судовою адміністрацією України, іншими установами і організаціями доцільність участі яких визначається навчальним планом.

4.4. Тривалість початкової підготовки судді визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для реалізації Програми.

Обліковими одиницями часу теоретично-практичної підготовки слухачів є академічна година (40 хвилин). Заняття проводяться парами – 80 хвилин без перерви.

Тривалість дня початкової підготовки становить не більше восьми академічних годин на день. Тривалість тижня початкової підготовки становить п'ять днів.

4.5. Початкова підготовка здійснюється з періодичністю, визначеною графіком початкової підготовки та відповідно до розкладу.

4.6. Графік та розклад початкової підготовки складається на всі блоки Програми, затверджуються наказом НШСУ та розміщується на офіційному вебсайті Національної школи суддів України не пізніше п'ятнадцяти днів до початку її проведення.

4.7. Робочий час викладача/тренера визначається обсягом його навчальних, методичних, наукових і організаційних обов'язків протягом початкової підготовки.

4.8. Безпосередній контроль за проходженням слухачами початкової підготовки здійснюють куратори. Кураторами є працівники структурних підрозділів, визначених наказом ректора НШСУ відповідальними за проведення початкової підготовки.

4.9. Куратор забезпечує:

облік відвідування слухачами занять, теоретично-практичної підготовки та інші організаційні заходи;

узагальнення результатів проходження слухачами теоретично-практичної частини початкової підготовки;

координацію заходів із підготовки розкладу занять;

підготовку звітності з питань проходження слухачами початкової підготовки тощо.

5. Зміст початкової підготовки

5.1. Початкова підготовка включає теоретично-практичну підготовку судді в НШСУ та здійснюється відповідно до Програми.

5.2. Програма орієнтована на якісну підготовку судді до виконання ними посадових обов'язків судді.

5.3. Тематика теоретично-практичної частини початкової підготовки об'єднана в модулі та блоки.

Модуль – завершена частина (тема) теоретично-практичної підготовки Програми.

Блок – набір модулів, що вивчаються одночасно відповідно до логіки професійної підготовки.

5.4. Програму початкової підготовки складають Загальний та Спеціалізований (за юрисдикціями) блоки.

Загальний блок Програми містить модулі з основ організації роботи суду та виконання суддею професійних обов'язків при здійсненні правосуддя. Метою вивчення цього блоку є отримання навичок роботи в суді для здійснення правосуддя, вироблення навичок взаємодії з колегами, працівниками апарату суду та учасниками судового процесу, а також професійної психологічної адаптації до суддівської діяльності.

Спеціалізований блок Програми поділяється на чотири спеціалізації: цивільна, господарська, кримінальна, адміністративна. Метою навчання з цього блоку є отримання навичок щодо здійснення правосуддя відповідно до обраної спеціалізації, застосування норм матеріального і процесуального права та ухвалення рішень, а також застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.

5.5. З метою надання слухачам додаткових можливостей розширити свої професійні знання до Програми можуть бути включені факультативні курси, що обираються слухачами самостійно.

6. Порядок формування складу викладачів (тренерів) для здійснення початкової підготовки

6.1. Викладацький склад для початкової підготовки формується НШСУ. У разі потреби НШСУ проводить конкурсний добір викладацького складу для залучення до викладацької діяльності в Національній школі суддів України. Умови проведення конкурсу визначаються наказом НШСУ.

6.2. Основними критеріями формування викладацького складу є компетентність, досвідченість, авторитетність, володіння знаннями та досвідом у сфері обраної тематики та навичками викладацької діяльності, уміння застосовувати методики інтерактивного навчання.

6.3. Викладацький склад формується з урахуванням пропозицій місцевих, апеляційних, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду, а також Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя, Державної судової адміністрації України, Ради суддів України тощо.

6.4. Кандидати на посади викладачів/тренерів, які не є діючими суддями, суддями у відставці чи працівниками апаратів судів: соціологи, психологи, економісти, експерти, що мають іншу спеціалізацію, тощо – добираються НШСУ із числа провідних фахівців відповідного профілю.

6.5. З урахуванням практичної спрямованості початкової підготовки тематика, що викладається тренерами – суддями має становити не менше 90 % часу теоретично-практичної підготовки.

6.6. Підготовку за спеціалізованими блоками Програми координує досвідчений суддя відповідної юрисдикції – координатор. Координатор визначається із числа суддів, які залучаються до науково-викладацької діяльності установи, суддів відряджених для роботи в НШСУ, а також із числа суддів у відставці, які є штатними працівниками НШСУ.

6.7. Координатор забезпечує:

організацію і контроль з підготовки методичних матеріалів для викладачів/тренерів і слухачів по кожному модулі відповідного блоку та їх використання в теоретично-практичній підготовці слухачів;

проведення інших заходів, необхідних для здійснення початкової підготовки.

7. Визначення результатів проходження початкової підготовки

7.1. За результатами проходження початкової підготовки суддя отримує Сертифікат.

7.2. Витяг з наказу про відрядження судді у зв'язку з проходженням початкової підготовки, НШСУ надсилає до ВККСУ для включення до суддівського досьє, до суду за місцем роботи судді та судді.

7.3. Непроходження суддею початкової підготовки є підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності в порядку визначеного законом.

7.4. У випадку непроходження суддею початкової підготовки, витяг з наказу НШСУ про відрядження також надсилається до ВРП.

7.5. Дані про проходження суддею початкової підготовки вносяться до Реєстру суддів, які пройшли початкову підготовку в НШСУ.

8. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення процесу початкової підготовки

8.1. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення початкової підготовки здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

8.2. Для реалізації цілей початкової підготовки також можуть залучатися інтелектуальні та фінансові можливості проєктів міжнародної технічної допомоги Україні, міжнародних організацій та фондів, з якими співпрацює НШСУ.